

Nr 428.

Av herr **Johannesson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till sjöarbetstidslag*.

I sjölagen § 5 a stadgas, att fartyg skall vara bemannat på ett betryggande sätt samt, om skeppstjänsten måste fullgöras i skift, icke ha mindre maskinbesättning än som jämte maskinbefälet är i vardera av två vakter tillräcklig för skeppstjänsten i maskin under fartygets gång. I många fartyg av icke ringa storleksordning får vakthavande maskinbefälet likväl självt utan något som helst biträde av smörjare — den gängse benämningen på maskinbefäls vaktbiträde — utföra all förekommande skeppstjänst i maskinrummet. I en del fartyg har enbart maskinchefen på sin vakt biträde av smörjare. Den senares arbete består av smörjning och därmed sammanhängande göromål, såsom pannornas vattenpassning, länsning, vattenpumpning till däck, rengöring samt åtskilliga andra ständigt återkommande rutinarbeten i maskinrummet. Maskinisten får däremot själv på sin vakt utföra alla dessa göromål utan något som helst biträde. Omfatningen av arbetet är lika under båda vakterna, enär arbetet är av sådan art att det för driftsäkerhetens skull måste utföras i samma utsträckning vakt efter vakt, vare sig det utföres av smörjare på maskinchefens vakt eller av maskinisten, då denne utan smörjarbiträde är vakthavande.

1946 års sjömanskommitté har i sitt utkast till lag föreslagit att maskinmanskaper, således även smörjarpersonal, i fartyg med en bruttodräktighet över 500 registerton samt sysselsatt i inskräntare fart, skall ha en arbetstid av 8 timmar per dygn. Kommittén har beträffande maskinbefälet föreslagit, att detta i fartyg med en bruttodräktighet under 1 000 registerton, sysselsatt i inskräntare fart, skall tillåtas gå tvåvaktssystem, d. v. s. då fartyget ligger i sjön ha en arbetstid på i genomsnitt 12 timmar per dygn. För att icke maskinbefäl, som utöver sin ansvarstjänst på sina vakter även får fullgöra det arbete, som åligger smörjare, om sådan är anställd, skall behöva ha längre arbetstid än vad som är stipulerat för person som enbart är anställd för smörjartjänst, har kommittén infört en särbestämmelse i kapitlet om arbetstid, § 4 punkt c), av följande lydelse: »8 timmar om dygnet i annat fall än i punkt b) sägs för sjöman som tillhör maskinbefälet, därest han har att själv förrätta smörjningsarbete». Departementschefen har i sin proposition icke ansett det erforderligt att denna särbestämmelse intages i sjöarbetstidslagen. I likhet med vad departementschefen till att börja med i sin motivering anför, anser jag att ifrågakvarande särbestäm-

melse icke bör äga tillämpning i fartyg med en bruttodräktighet understigande 500 registerton. Däremot kan jag icke dela departementschefens uppfattning att denna särbestämmelse helt skall utgå, så att maskinbefäl som själva få utföra smörjning och därmed sammanhängande arbeten i fartyg med en bruttodräktighet mellan 500 och 1 000 ton i inskränkta fart skola behöva utöva vaktjänst i 12 timmar per dygn, då däremot person, anställd som smörjare, icke behöver utöva vaktjänst mer än 8 timmar per dygn i fartyg av samma storleksklass.

Enligt 1947 års skeppslista finnas 65 ångfartyg och 6 motorfartyg, som ha en maskinstyrka understigande 700 indikerade hästkrafter och en bruttodräktighet mellan 500 och 1 000 registerton. I förhållande till det totala antalet ång- och motorfartyg i vår handelsflotta är detta antal tämligen betydande. Det missförhållande som uppstår i alla fartyg av denna storleksordning, sysselsatta i inskränkt fart, om den av sjömanskommittén föreslagna särbestämmelsen borttages, framgår tämligen tydligt av följande exempel. Om i ett fartyg mellan 500 och 1 000 bruttoregisterton, där den föreslagna lagen föreskriver 8 timmars arbetstid per dygn för en smörjare, denne blir indragen, får vakthavande maskinbefäl i fortsättningen förutom sitt eget arbete även utföra smörjarens, och då icke i 8 timmar utan i 12 timmar per dygn. Förutom det arbete som är förknippat med tjänsten som maskinbefäl måste i fortsättningen även smörjarens arbete utföras i en utsträckning som till tiden är 50 % längre än vad lagen tillåter person att arbeta, som är enkom anställd för detta ändamål. En avlagd examen kan naturligtvis ej öka förmågan att bära större arbetsbörda och ej heller öka motståndskraften mot psykiska påfrestningar.

På nu anförda grunder får jag hemställa,

att den av 1946 års sjömanskommitté i dess utkast till lag föreslagna ordalydelsen i 4 § punkt c) intages, dock med den begränsningen att den endast äger tillämpning i fartyg med en bruttodräktighet överstigande 500 registerton.

Stockholm den 9 juni 1948.

Evald Johannesson.
